

Mons. Marijan Jelenić,

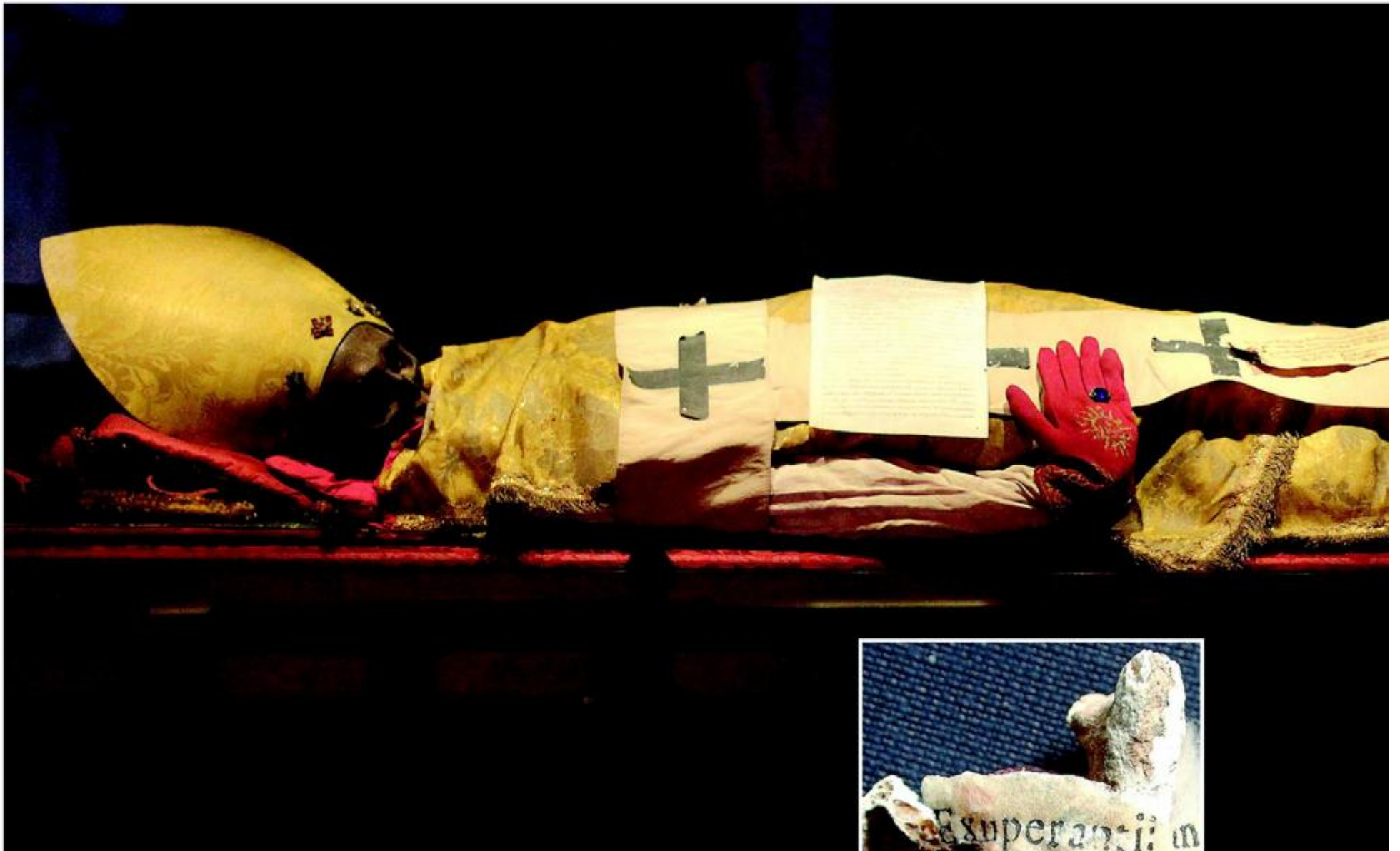
vodnjanski župnik i čuvar svjetski raritetnog bogatstva koje se nalazi u crkvi Sv. Blaža

“Relikvije treba primjereno izložiti, ILI IH BACITI U MORE”

Znalci su izračunali da bi na račun Svetih Tijela mogli napuniti 150 tisuća turističkih postelja u Istri. A zamislite, hoteli nam ne prihvaćaju informaciju o relikvijama. U pred i posezoni ovamo agencije dovedu oko pet tisuća turista, ali im pred crkvom vodič kaže: “Nemojte ići unutra jer morate platiti!” Tko turistima u Milanu, Beču ili Veneciji kaže da ne idu u crkvu jer treba platiti? To je moguće valjda jedino u Hrvatskoj, kaže Jelenić

RAZGOVARAO **Robert BURŠIĆ**

Mons. Marijan Jelenić, vodnjanski župnik, proslavio je ovoga ljeta 60. obljetnicu misništva. U Vodnjanu djeluje od 1972. godine, a prije toga službovao je u Svetom Lovreću Pazenačkom, odakle je služio u Žbandaju, Gradini i Svetom Ivanu od Šterne. Kroz 50 godina domaćinstvo mu je vodila majka Ruža, koja je preminula u 101. godini prije deset godina.

Životno mu je djelo istraživanje, zaštita i prezentacija Svetih Tijela, što se nalaze u župnoj crkvi Sv. Blaža u Vodnjanu.

Možete se smatrati čuvarom Svetih Tijela u vodnjanskoj crkvi Sv. Blaža. Gotovo ste čitav život posvetili istraživanju relikvija. Spominje se da je Vodnjan nakon Vatikana mjesto s najviše relikvija u Europi.

- Na mene je dolaskom u Vodnjan pala povijesna odgovornost pred svijetom, i pred mnogim državama iz kojih sveti potječu, za mnoštvo relikvija i drugog povijesnog materijala. Bez osiguranih materijalnih sredstava radili smo desetljećima postepeno i sa svrhom. U projekt se na neki način uključilo više znanstvenih ustanova i više od 80 znanstvenika. Danas možemo s ponosom reći da smo obavili posao stoljeća. Biskup dr. Dragutin Nežić poslao me zakratko u Vodnjan da riješim neke probleme u župi. A, eto, ostao sam ovdje pedeset godina. I to je neki rekord u Istri! Ovdje sam našao svjetsko blago, mnoštvo relikvija i nekoliko neraspadnutih Tijela Svetih. Moj predšasnik vlč. Vinko Pereša bio je nakanio sve pokopati na groblju, ali je ipak sve odložio u jedan hodnik pokraj sakristije.

Najveća je zbirka relikvija nekad bila u Parizu, tzv. Sante Chapelle. Francuski kralj Luj IX, želeći da uz Rim i Carigrad i Pariz postane svjetski važan grad, između 1238. i 1248. godine sazdao je gotsku ka-

pelu u koju je smjestio tada najveću zbirku relikvija u svijetu. U vrijeme francuske revolucije, revolucionari su relikvije uništili. 'Kada danas tadašnje direktorice Vesne Girardi Jurkić. Dio relikvija nije tada izložen zbog pomanjkanja prostora. Nije moja teza da bi u inozemstvu to imalo veliku cijenu i da bi se gradili aerodromi i čekalo za posjet relikvijama. To su nam rekli eksperti iz Italije koji o relikvijama imaju veliko iskustvo. Nama je stalo do duhovne ponude posjetiteljima, a uz protok ljudi vezan je i finacijski učinak, pa je, da smo bili složni, Vodnjan mogao biti preporođen. Ili kako je rekao dr. Sime Andelinović, šef Patologije KBC-a u Splitu, Sveta Tijela mogu pozlatiti Vodnjan. Ne samo Vodnjan, već čitavu Istru.

Girardi Jurkić

- Što sadrži zbirka? Vaša je teza: Da ovako nešto postoji u inozemstvu, već bismo imali hotele, aerodrom i ljude koji u redu čekaju da vide relikvije. Grad Vodnjan mogao je imati milijarde kuna.

- Čuvamo oko 300 relikvija različitih svetaca, te neraspadnuto tijelo ili neki manji dio desetero svetaca

Čuvamo oko 300 relikvija različitih svetaca, te neraspadnuto tijelo ili neki manji dio desetero svetaca

ca. Neraspadnuta su tijela sv. Leona Bemba (+ 1188.), sv. Ivana Olinija (+ 1300.) i sv. Nikolozze Burza (+ 1512.). Uz ta tijela manji neraspaduti dio imamo još od sv. Sebastijana (+ 282.), sv. Barbare (+ 288.), sv. Marije Egipatske (+ 522.), sv. Antona Opata (+ 256.), sv. Bazilija (+ 376.), sv. Eutihia (+ 583.) i sv. Pavla mučenika (+ 814.). Ne znamo da igdje postoji nešto slično, pa smo po tome sigurno jedinstveni u svijetu.

Stotinu relikvija izložili smo za javnost 1984. godine u Zbirci sakral-

ne umjetnosti koju smo postavili u suradnji s Arheološkim muzejem iz Pule, razumijevanjem i hrabrošću tadašnje direktorice Vesne Girardi Jurkić. Dio relikvija nije tada izložen zbog pomanjkanja prostora. Nije moja teza da bi u inozemstvu to imalo veliku cijenu i da bi se gradili aerodromi i čekalo za posjet relikvijama. To su nam rekli eksperti iz Italije koji o relikvijama imaju veliko iskustvo. Nama je stalo do duhovne ponude posjetiteljima, a uz protok ljudi vezan je i finacijski učinak, pa je, da smo bili složni, Vodnjan mogao biti preporođen. Ili kako je rekao dr. Sime Andelinović, šef Patologije KBC-a u Splitu, Sveta Tijela mogu pozlatiti Vodnjan. Ne samo Vodnjan, već čitavu Istru.

Znalci su izračunali da bi na račun Svetih Tijela mogli napuniti 150 tisuća turističkih postelja u Istri. A zamislite, hoteli nam ne prihvaćaju informaciju o relikvijama. U pred i posezoni ovamo agencije dovedu oko pet tisuća turista, ali im pred crkvom vodič kaže: "Nemojte ići unutra jer morate platiti!" Tko turistima u Milanu, Beču ili Veneciji kaže da ne idu u crkvu jer treba platiti? To je moguće valjda jedino u Hrvatskoj.

Gresslerova uloga

- Da su Corpi Santi u Vodnjanu zasluga je vodnjanskog slikara i kolekcionara Gaetana Gresslera?

- Da. Bio je akademski slikar, nije bio kolekcionar nego je, rekao bih, osjećao odgovornost. Naime, francuski su vojnici u Veneciju stigli 1810. godine i profanirali i uništili 120 crkava. Vojsku nitko nije mogao zaustaviti. Gressler je želio spasiti barem relikvije. Od upravitelja crkava preuzimao je relikvije i potajno ih čuvao u svojoj palači Lezze. Ondje je relikvije "sredio", vlastoručno na pergameni ispisao imena svetaca. Nekoliko puta godišnje pozivao je prijatelje u palaču na molitvu kada su se zbivali čudesni događaji. Jednom ga je jedna gospoda zamolila da makne cvijeće jer su joj

Relikvija Sv. Egzuperancija ovjerena pečatom

Jedno od znanstvenih istraživanja vodnjanskog blaga

Nije moja teza da bi u inozemstvu to imalo veliku cijenu i da bi se gradili aerodromi i čekalo za posjet relikvijama. To su nam rekli eksperti iz Italije koji o relikvijama imaju veliko iskustvo

mirisi smetali. A cvijeća nigdje! Miomiris je dolazio od Svetih Tijela. Takav smo miomiris osjetili i u Vodnjanu u vrijeme znanstvene obrade Svetih Tijela 2017. godine.

Gressler je strahovao da će relikvije doživjeti sudbinu onih u Parizu. Godine 1817. vodnjanski župnik Cristoforo Forlani odlazi u Veneciju kako bi kupio mramorne oltare za tek izgrađenu, ali nedovršenu župnu crkvu. Providnost je htjela da se Gressler susretne s Forlanijem kojemu je otkrio svoje strepnje, a on mu preporučio: "Odvezi relikvije u Vodnjan, Francuza tamo više nema!"

Gressler je želio osobno čuvati relikvije. Zato je s vodnjanskom župom sklopio ugovor prema kojemu će mu župa osigurati stan, hranu i atelje. Tada je na sakristiji dozdadan kat sa spavaonicom, kuhinjom i atelijerom.

U velikoj tajnosti organizirao je prijevoz relikvija jedrenjakom iz Venecije u Vodnjan. U vodnjansku lučicu Marić stigao je 23. lipnja 1818. godine. Svećenici i narod upaljenim svijećama u procesiji izišli su ususret relikvijama i dopratili ih u župnu crkvu. Relikvije su prvotno u crkvi bile smještene na dva mjesta. Nakon onečišćenja prašinom, sarkofazi su prenijeti u desnu kapele Sv. Ivana Krstitelja, sada Lurdske Gospe, otkuda ih je don Vinko Perreša preselio, kako je rečeno, u hodnik pokraj sakristije. Na blagdan sv. Blaža hodočasnici su iz svećenikove ruke ljubili relikvije sv. Blaža i prolazili hodnikom uz relikvije osvijetljene s nekoliko voštenica. Lagano bi rukom, lančićem ili prstenom doticali sarkofage. Hodočasnici su neraspadnuto tijelo u biskupskoj odori gotovo do naših dana smatrali tijelom sv. Blaža.

Godine 1975. u Vodnjan su svratili doktor kemije Drago Plečko i etnologinja Tihana Fabijanić. Po Istri su tražili zanimljivosti za televizijske emisije. Plečko se oduševio Svetim Tijelima, njegov uradak objavila je Zagrebačka televizija i imao je veli-

kih problema jer je reportaža oćenjena kao vjerska propaganda. Iz hodnika sakristije sarkofage smo 1976. godine prenijeli iza glavnog oltara i zaštitili staklenom stijenom. Sarkofage smo iznutra osvijetlili. I postala je to svojevrsna atrakcija.

Prva je o tome pisala beogradska "Duga". Zbog tadašnje protivjerske propagande, novinar nije pisao o svecima i čudesnom fenomenu, već o "istarskim mumijama". U medijskom prostoru, istarske mumije ostale su danas.

“ Za smještaj relikvija razradili smo idejno rješenje za gradnju kripte, jedan kat ispod župne crkve. Ispod crkve bi se dobilo 380 četvornih metara, a potkopavanjem i župskog trga još daljnjih 400. Na ukupno 780 četvornih metara moguće je primiti veliki broj posjetitelja. Uz kriptu treba graditi i aneks na 1.000 četvornih metara za crkveni muzej. Projekt je težak 30 milijuna eura. Našim bismo načinom poslovanja to ostvarili za tri tisuće godina

Kako su ljudi sve više počeli dolaziti razgledati relikvije, 1983. godine vodnjanski komunisti optužili su nas za vjersku propagandu i prijetili zatvorom. U prostorijama Mjesne zajednice tajnik Bruno Marušić čitao je optužnicu sat i dvadeset minuta. Temeljno je bilo da sam primao ljude iz kapitalističkog svijeta koji su protiv socijalizma i našeg društvenog poretka. Nakani li su uzeti ključeve crkve i primati turisti ili premjestiti Sveta Tijela u neki drugi, njihov prostor. Prof. Josip Percan, član Komisije za vjerska pitanja, nakon čitanja optužnice tada je rekao: "Drugovi, što vi imate još reći protiv tog čovjeka da opravdate vašu lijenost?"

Optužnica je pala u vodu.

Kopija Torinskog platna

- U Splitu je krajem prosinca 2017. godine predstavljena knjiga "Vodnjanske relikvije očima znanstvenika - antropološki pristup" u izdanju Sveučilišta u Splitu - Sveučilišnog odjela za forenzičke znanosti. Ovo je prvi znanstveni prikaz takvog mnoštva relikvija u svijetu. Jeste li zadovoljni tom suradnjom?

- Godinama sam uzalud vadio da Sveta Tijela treba popisati, očistiti, konzervirati i izložiti. Uspio sam u Vodnjan 1997. godine dovesti dr. Gabriellija Nazzarena, direktora Ke-

1300.) i tijelo sv. Nikolozze (+ 1512.) imaju sačuvane sve unutarnje organe, a djelomično i tijelo sv. Leona Bemba (+ 1188.). To je bila senzacija! Uslijedila je izrada mikroklimatskih sarkofaga. U tom sam projektu nailazio na gotovo nepremostive teškoće. No, svenci su se pobrinuli za sebe i za mene i konačno su dospjeli u sigurnosne sarkofage izrađene u Tvornici laboratorijske opreme u Semiču u Sloveniji. Tada sam odahnuo. Najugoženije dio bio je spašen.

Daljnji je problem bio veliki sarkofag s mnoštvom relikvija koje je trebalo naučno proučiti. To su radili 2009. godine djelatnici Patologije KBC-a Split pod vodstvom dr. Sime Andelinovića i pronašli 750 kostiju od 25 različitih svetaca. To smo, ne bez teškoća, radili u Vodnjanu. Onda su te relikvije bile otpremljene na daljnje istraživanje na Patologiju KBC-a u Splitu. O rezultatima njihova istraživanja 2017. objavljena je knjiga "Vodnjanske relikvije očima znanstvenika - antropološki pristup".

Godine 2018. nadolazila je 200-godišnjica od donošenja relikvija u Vodnjan. Za tu sam obljetnicu predložio da se znanstveno istraži još pet sarkofaga koji nisu nikada otvarani. Tu je znanstvenu obradu obavila forenzičarka dr. Zdravka Hincak s filozofskog fakulteta u Zagrebu. Na naše veliko iznenađenje našli smo 190 kostiju 12 svetaca. Napravili smo više od 20 tisuća digitalnih fotografija koje omogućuju daljnja istraživanja.

Ti smo naučno obradili sve relikvije u Vodnjanu. I smatramo to poslom stoljeća. Zahvaljujem biskupima mons. Ivanu Milovanu i mons. Draženu Kutleši koji su dozvolili naučno istraživanje, čime smo ovo duhovno i kulturno blago izvukli iz anonimnosti!

Tijekom posljednjeg istraživanja našli smo nove dragocjenosti: kopiju Torinskog platna, izrađenu u veličini originalnog, odijelo pape Inocenta XII. (+ 1700.), par ženskih cipela i jednu rukavicu iz 17. stoljeća. Predmeti su restaurirani u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu i čekaju izradu mikroklimatskih sarkofaga za trajno čuvanje i izlaganje. Restauraciju potpisuje restauratorica tekstila i kože Marija Zupčić.

- Zbirka je smještena iza glavnog oltara najveće crkve u Istri. Vi se, župniče, zalazete za gradnju kripte u kojoj bi se smjestila Sveta Tijela.

- Nakon tih velikih poslova, ostaje problem kako i gdje primjereno izložiti relikvije. U traženju smokacije s dipl. arh. Slavenom Cetinom iz Pule. Razradili smo idejno rješenje za gradnju kripte, jedan kat ispod župne crkve. Ispod crkve bi se dobilo 380 četvornih metara prostora, a potkopavanjem i župskog trga još daljnjih 400. Na ukupno 780 četvornih metara moguće je primiti veliki broj posjetitelja.

Mišljenja su podvojena, neki kažu ni u ludilu graditi kriptu ispod crkve, drugi kažu - gradite. Uz kriptu treba graditi i aneks na 1.000 četvornih metara za crkveni muzej. Projekt je težak 30 milijuna eura. Našim bismo načinom poslovanja to ostvarili za tri tisuće godina. Hoće li se svenci pobrinuti za svoj smještaj? Hoće li Hrvatska pružiti smještaj svecima?

Ja sam ovdje ostavio 50 godina života koje su uložene u opće dobro čovječanstva. Više sam puta rekao i ponavljam: ili relikvije treba primjereno i sigurno izložiti, ili ih treba odnijeti u more!